Muharrem Ayı Ve Aşure
Gönderen Kadir Hatipoglu - Temmuz 18 2023 01:00:00

Her dinin milletin kutsal veya diğer zaman dilimlerinden farklı kabul ettiği kendine özgü belirli gün ya da ayları vardır. Yüce dinimiz İslam’da da bu tür gün gece ve aylar vardır. Zamanı gerektiği şekilde değerlendirebilenler hem dünyada hem de ahirette huzuru yakalayacaklardır. Zira Kuran-ı Kerim’de zamanın öneminin bir süre ile vurgulanması gerçekten anlamlıdır.
وَالْعَصْرِ (1)
اِنَّ
الْاِنْسَانَ لَفى خُسْرٍ (2)
اِلَّا
الَّذينَ
امَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ
وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (3) “Andolsun asra ki insan gerçekten ziyan içindedir..” (Asr suresi 103–1) “Asr” kelimesinin zaman anlamında kullanıldığı müfessirlerin çoğunluğu tarafından ifade edilmiştir.
اِنَّ
عِدَّةَ
الشُّهُورِ
عِنْدَ
اللّهِ
اثْنَا
عَشَرَ
شَهْرًا فى
كِتَابِ
اللّهِ
يَوْمَ
خَلَقَ
السَّموَاتِ
وَالْاَرْضَ
مِنْهَا
اَرْبَعَةٌ
حُرُمٌ ذلِكَ
الدّينُ
الْقَيِّمُ
فَلَا
تَظْلِمُوا
فيهِنَّ
اَنْفُسَكُم&#16

18; وَقَاتِلُوا
الْمُشْرِكي&#16
06;َ كَافَّةً
كَمَا
يُقَاتِلُون&#16
14;كُمْ
كَافَّةً
وَاعْلَمُوا
اَنَّ اللّهَ
مَعَ
الْمُتَّقين&#16
14; “Şüphesiz, Allah’ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısında, Allah katında ayların sayısı onikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte bu, Allah’ın dosdoğru kanunudur. Öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyiniz.”(Tevbe 9/36) “Haram aylar” Cahiliye devri uygulamasına göre, hürmet edilmesi gereken, savaş yapılması ve kan dökülmesi yasak olan Kameri aylar demektir. “Haram aylar” nitelemesinin, bu aylarda yapılacak ibadetlere daha çok sevap, günahlara ise daha çok ceza verilecek olmasına dayandığı da ifade edilmiştir. Bu aylardan Muharrem birinci, Recep yedinci, Zilkade on birinci ve Zilhicce de on ikinci aydır. إنَّ
الزَّمَانَ
قدِ استدارَ
كهيئتِهِ
يومَ خلقَ
اللّهُ
السَّمَواتِ
واَرْضَ،
السنةُ اثنا
عشرَ شهراً:
منهَا أربعةٌ
حُرُمٌ، ثثٌ
متوالياتٌ:
ذُو
القَعدةِ،
وذُو
الحِجةِ،
وَالمحرَّمُ&#15
48; ورجبُ مضرَ
الذى بينَ
جُمادَى
وشعبانَ، “İşte zaman, hakikaten Allah Tealanın gökleri ve yeri yarattığı günkü durumu gibi bir devre girdi. Yıl on iki aydır. Bunlardan dördü haramdır ki; üçü birbirinin ardında Zilkade, Zilhicce, Muharrem, biri de Cumada ile Şaban arasındaki Recep’dir”[İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 2/312-313] Bu dört ayın hürmeti öteden beri süre gelen dini bir uygulamadır. Hz.İbrahim ve İsmail (a.s) zamanından beri Araplar buna önem vermiştir. Cahiliye devrinde bile buna riayet edilmiş, haram aylarda savaş yapılmamıştır, yılın bu dönemi bir barış zamanı

olmuştur.

MUHARREM AYININ AYRICALIĞI “Haram aylar” içinde Muharrem ayının ayrı bir yeri ve önemi vardır. Bu ayrıcalığı “Muharrem” adından da fark etmek mümkündür. Zira “Muharrem” kelimesi “haram kılınmış” “hürmete layık” anlamlarına gelmektedir. Kısacası “haram aylar” uygulamasının genel adı, anlam itibari ile bu aya özel bir ad olarak verilmiştir. Bu özel uygulama şüphesiz Muharrem ayına atfedilen önemin bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Aynı önem İslam kültür ve tarihi sürecide de devam etmiştir. Muharrem ayın önemli kılan özellikleri şöyle sıralamak mümkündür. 1-   Hz. Musa (as) Aşure günü Kızıl Denizi yararak kurtulmuş, Firavun ve ordusu denizde boğulmuştur. 2-   Hz. Nuh (as) ın gemisi Cudi dağının üzerine Aşure günü demirlemiştir. 3-   Hz. Yunus (as) balığın karnından Aşure günü kurtulmuştur. 4-   Hz. Adem (as) ın tövbesi Aşure günü kabul edilmiştir. 5-   Hz. Yusuf (as) kardeşlerinin attığı kuyudan Aşure günü kurtulmuştur. 6-   Hz. İsa (as) o gün dünyaya gelmiş ve o gün sema’ya yükseltilmiştir. 7-   Hz. Davut (as) ın tövbesi Aşure Günü kabul edilmiştir. 8-   Hz. İbrahim (as) in oğlu Hz. İsmail (as) Aşure Günü doğmuştur. 9-   Hz.Yakup (as) ın oğlu Hz.Yusuf’un hasretinden dolayı kapanan gözleri o gün görmeye başlamıştır. 10-Hz. Eyyüb (as) hastalığından Aşure Günü şifaya kavuşmuştur.   (Sahihi Müslim Şerhi, 6/ 140) HİCRİ YILBAŞI Muharrem ayı, 12 ayı ve 355 gün olan Kameri yılın ilk ayıdır. Kameri yılda – güneşin değil – ayın hareketleri esas alınır. Hicri Tarih – Hz. Muhammed (as)’in Mekke’den Medine’ye göç edişi ile başlar. Hicretin takvim başlangıcı olarak kabul edilmesi Hz. Ömer (r.a.) zamanında olmuştur. O’nun devrine gelinceye kadar, Araplarda düzenli bir tarih belirleme sistemi yoktu. Hz. Ömer devrinde, Peygamberimiz (sav)’in Mekke’den Medine’ye hicret ettiği yıl (622) İslami takvimin başlangıç yılı (Hicri 1) Muharrem ayı da takvimin ilk ayı olarak kabul edildi. AŞURE GÜNÜ (ON MUHARREM) Bilindiği üzere Hz. Peygamber (s.a.v) Medine’ye hicret ettiğinde orada Arap halkla birlikte yaşayan Yahudiler vardı. İşte bu Yahudiler Hz. Musa ile İsrailoğullarının, Firavun’un zulmünden Aşure günü kurtulduğunu söyleyen Yahudileri Hz. Peygamber yalanlamamış ve hatta bu yönde olumlu bir tavır sergilemiştir. Bunun yanı sıra tüm Sami dinlerde özel bir yere sahip görünen aşure günü, Cahiliyye Araplarınca da önemli kabul edilmiştir. Hatta Resuli Ekreminde Peygamberlik öncesi ve sonrası dönemde bir süre bu günde oruç tuttuğuna dair rivayetlere de rastlanır. Medine döneminde bu orucu Müslümanlara tavsiye ettiği bilinen bir husustur.
وعن ابن عباس
رَضِىَ
اللّهُ
عَنْهما قال: İbn Abbas’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir.
قَدِمَ
رَسُولُ
اللّهِ

صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
الْمَدِينَة
فَرَأى
الْيَهُودَ
تَصُومُ
يَوْمَ
عَاشُورَاءَ
فَقَالَ: مَا
هَذَا؟
قَالُوا
يَوْمٌ
صَالِحٌ
نَجَّى
اللّهُ
تَعَالَى
فِيهِ بَنِى
إِسْرَائِيل&#16
14; مِنْ
عَدُوِّهِمْ
فَصَامَهُ
مُوسَى.
فَقَالَ
صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ:
أَنَا
أَحَقُّ
بِمُوسَى
مِنْكُمْ
فَصَامَهُ
وَأمَرِ
بِصِيَامِهِ
“Hz. Peygamber, Medine’ye geldiğinde Yahudilerin Aşure günü oruç tuttuklarını gördü. “Bu nedir? Diye sordu. “Bu hayırlı bir gündür. Bu Allah’ın İsrail oğullarını düşmanlarından kurtardığı, bu sebeple de Musa’nın oruç tuttuğu gündür” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber s.a.v “Ben Musa’ya sizden daha layığım” buyurdu ve hem kendisi bu günde oruç tuttu, hem de başkalarına oruç tutmalarını emretti”(İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 9/463.) Hz Peygamber Aşure günü oruç tutmayı teşvik etmiş ve şöyle buyurmuştur. أنّ
النّبىَّ
صَلَّي
اللّهُ

عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
قَالَ:
صِيَامُ
عَاشُورَاءَ
إِنِّى
أَحْتَسِبُ
عَلَى اللّهِ
أَنْ
يَكَفِّرَ
السَّنَةَ
الَّتِى
قَبْلَهُ “Aşure gününün orucunun, bir önceki yılın günahlarına keffaret olmasını Allah’tan umarım” (İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 9/460.) RAMAZAN AYI VE AŞURE GÜNÜ Aşure gününün oruç tutulması uygulaması, Ramazan orucunun farz kılınmasına kadar devam etti. يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنوُا
كُتِبَ
عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ
كَمَا كُتِبَ
عَلَى
الَّذينَ
مِنْ
قَبْلِكُمْ
لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ “Ey iman edenler! Allah ‘a karşı gelmekten sakınmanız için oruç, sizden öncekilere olduğu gibi size de farz kılındı” (Bakara 2/183) ayeti inince, Aşure orucu isteğe bağlı hale geldi. Hz. Aişe bunu şöyle anlatıyor.
كَانَ
عَاشُورَاءُ
يُصَامُ
قَبْلَ
رَمَضَانَ.
فَلَمَّا
نَزَلَ
رَمَضَانُ
كَانَ مَنْ
شَاءَ صَامَ
وَمَنْ شَاءَ
أفْطَرَ “Resulullah s.a.v, Aşure günü oruç tutulmasını emretti. Ramazan orucu farz kılınınca, dileyen Aşure günü oruç tuttu, dileyen tutmadı”(İbrahim Canan, Kutub-i Sitte

Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 9/462) Peygamberimiz bir başka hadisinde de
أنّ النّبىَّ
صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ
قَالَ:
صِيَامُ
عَاشُورَاءَ
إِنِّى
أَحْتَسِبُ
عَلَى اللّهِ
أَنْ
يَكَفِّرَ
السَّنَةَ
الَّتِى
قَبْلَهُ “Aşure gününde tutulan orucun bir yıl önce işlenen hata ve günahların bağışlanmasına vesile olacağı müjdelenmiştir” (İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 9/460.) Ancak Hz. Peygamberin bildirdiğine göre yalnızca Aşure günü değil, Muharremin 9,10 ve 11 günlerinde oruç tutulması tavsiye edilmiştir. Aşure günü oruç tutmanın faziletine ilişkin sahih hadisler bulunmasına karşılık o günde hububat karışımı aş (aşure) pişirmek, sadaka vermek, mescitleri ziyaret etmek ve kurban kesmek gibi fiiller hakkında sahih habere rastlanmaktadır. Bununla birlikte Müslüman Türklerin Dini halk geleneğinde önemli bir yer tutan aşure, aynı zamanda Muharremin onuncu günü başlamak üzere, daha sonraki günlerde de özel merasimle pişirilip dağıtılan tatlıya isim olmuş ve sosyal dayanışmaya önemli katkılarda bulunmuştur. Çok eskiden beri devam eden aşure aşı, Osmanlılar döneminde sarayda da pişirilmiş, “aşure testisi” adı verilen özel kaplarla da saray dairelerine ve halka birkaç gün süreyle dağıtılmıştır. İSLAM TARİHİNDE 10 MUHARREM Emevilerin ikinci hükümdarı Yezid zamanında ve Hicri 61.Miladi 680 yılı Muharrem ayının onuncu Cuma günü Hz. Hüseyin şehadeti ile sona eren tarihi olay meydana gelmiştir. Ehli beytin çok değerli bir ferdinin hayatına mal olan bu elim olay sebebi ile 10 Muharrem Şii Müslümanlarca yas günü sayılmış ve bu matem daha sonraları geniş çaplı hale gelmiş ve bir nevi resmi hüviyete bürünmüştür. Unutulmamalıdır ki insanların can, din, mal, nesil ve akıl emniyetini temin etmek İslam’ın temel hedeflerindendir. Maide suresi 32. ayette de belirtildiği üzere
مَنْ قَتَلَ
نَفْسًا
بِغَيْرِ
نَفْسٍ اَوْ
فَسَادٍ فِى
الْاَرْضِ
فَكَاَنَّمَ&#15
75; قَتَلَ
النَّاسَ
جَميعًا

وَمَنْ
اَحْيَاهَا
فَكَاَنَّمَ&#15
75; اَحْيَا
النَّاسَ
جَميعًا “Kim haksız yere, yada fesad işlemeksizin bir kimseyi öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de onu kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur.” Buyrulmuştur. Yeryüzündeki bütün canlılara merhametle yaklaşmayı öngören İslam dini “insanlara merhamet etmeyene Allah da merhamet etmez” buyruğuyla bunu pekiştirmiştir. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki; kime karşı işlenirse işlensin, insan hayatına yönelik haksız davranışlar onaylanamaz. Muharrem ayı içerisinde Hz. Hüseyin gibi büyük bir şahsın şehit edilmesi, bütün Müslümanlar için büyük bir acıdır. Bu olayı iyice düşünmek ve dersler çıkarmak gerekir. Müslümanlara düşen görev ise; bu tür üzücü olayların tekrarlanmasını önleyecek bir bilinç ve anlayışa sahip olmak; kardeşlik, birlik ve beraberliğimizi korumaktır.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler